

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾
z dnia 2012 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej
oraz zasad lokowania środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych**

Na podstawie art. 56 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej oraz zasad lokowania środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 67, poz. 711) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 7 ust. 5 – 7 otrzymują brzmienie:

„5. Nadwyżki mogą być lokowane wyłącznie:

- 1) w papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa;
- 2) w formie depozytu u Ministra Finansów na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych;
- 3) na rachunkach lokat terminowych w Banku Gospodarstwa Krajowego, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. Nr 65, poz. 594, z późn. zm.³⁾);
- 4) na rachunkach lokat terminowych w bankach spełniających warunek określony w ust. 6.

¹⁾ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 248, poz. 1485).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 218, poz. 1690, z 2010 r. Nr 105, poz. 668, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474, Nr 254, poz. 1700 i Nr 257, poz. 1725, z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 75, poz. 398, Nr 138, poz. 808, Nr 171, poz. 1016, Nr 197, poz. 1170, Nr 199, poz. 1175, Nr 232, poz. 1378 i Nr 291, poz. 1706 oraz z 2012 r. poz. 611.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 217, poz. 2124, z 2004 r. Nr 91, poz. 870, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z 2009 r. Nr 65, poz. 545 i Nr 195, poz. 1503 oraz z 2011 r. Nr 28, poz. 143.

6. Banki, w których mogą być lokowane nadwyżki, muszą posiadać fundusze własne w wysokości co najmniej 50 mln euro i posiadać współczynnik wypłacalności co najmniej 8%.

7. Maksymalna kwota wszystkich lokat nadwyżek w jednym banku, którego współczynnik wypłacalności wynosi co najmniej 12%, nie może być wyższa od równowartości w złotych kwoty:

- 1) 50 mln euro, jeżeli fundusze własne banku nie przekraczają 100 mln euro;
- 2) 150 mln euro, jeżeli fundusze własne banku nie przekraczają 1 mld euro;
- 3) 500 mln euro, jeżeli fundusze własne banku przekraczają 1 mld euro

- przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w ostatnim dniu roboczym miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym dokonywane będą lokaty nadwyżek.”;

2) po ust. 7 dodaje się ust. 7a - 7c w brzmieniu:

„7a. Maksymalna dopuszczalna kwota lokat w bankach, o których mowa w ust. 7, których współczynnik wypłacalności jest mniejszy niż 12%, jest korygowana mnożnikiem:

- 1) 0,5 jeśli współczynnik wypłacalności banku jest mniejszy od 10%;
- 2) 0,8 jeśli współczynnik wypłacalności banku wynosi co najmniej 10%.

7b. Banki, o których mowa w ust. 6, ubiegające się o depozyty z nadwyżek przekazują Zakładowi informację o wysokości funduszy własnych oraz o współczynniku wypłacalności za poprzedni kwartał kalendarzowy.

7c. Banki, w których są lokowane nadwyżki, nie później niż do końca pierwszego miesiąca kwartału kalendarzowego przedkładają Zakładowi informacje o wysokości funduszy własnych oraz o współczynniku wypłacalności za poprzedni kwartał kalendarzowy.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie pierwszego dnia kwartału następującego po kwartale ogłoszenia.

**MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

W porozumieniu

MINISTER FINANSÓW

UZASADNIENIE

Artykuł 56 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.) stanowi podstawę do wydania przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej oraz zasad lokowania środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W dotychczasowym brzmieniu rozporządzenie umożliwia lokowanie nadwyżek finansowych FUS w bankach, które posiadają fundusze własne w wysokości co najmniej 100 mln euro. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, powołując się na doświadczenia związane z dziesięcioletnim okresem jego obowiązywania, przedstawił propozycje zmodyfikowania zasad lokowania nadwyżek finansowych FUS poprzez rozszerzenie grona banków, w których nadwyżki takie mogły być lokowane oraz zwiększenia maksymalnej kwoty lokaty, przy czym zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656, z późn. zm.) dotyczyłoby to również środków Funduszu Emerytur Pomostowych, zwanego dalej „FEP”. W projektowanym rozporządzeniu proponuje się rozszerzenie katalogu instrumentów, w które można będzie lokować wolne środki Funduszu Ubezpieczeń Społecznych o depozyt u Ministra Finansów. O możliwości lokowania wolnych środków w formie depozytu u Ministra Finansów stanowi przepis art. 48 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem wskazane jednostki sektora finansów publicznych, w tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze (art. 9 pkt 8 ustawy o finansach publicznych), mogą dokonywać lokat wolnych środków, które znajdują się w dyspozycji jednostki i które nie są wydatkowane w określonym dniu na wykonywanie zadań oraz funkcjonowanie danej jednostki (art. 48 ust. 3 ustawy o finansach publicznych) w formie depozytu u Ministra Finansów. W przypadku ZUS i zarządzanych przez niego funduszy depozyt taki ma charakter nieobowiązkowy. Przyjmowanie wolnych środków jednostek sektora finansów publicznych związane jest z zadaniami Ministra Finansów w zakresie zarządzania długiem Skarbu Państwa i finansowych potrzeb pożyczkowych budżetu państwa. Zasady przyjmowania depozytów zostały określone w art. 78a-78g ustawy o finansach publicznych oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 15 kwietnia 2011 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie (Dz. U. Nr 81, poz. 443).

Ponadto proponuje się umożliwienie Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych lokowania nadwyżek w Banku Gospodarstwa Krajowego bez względu na wysokość funduszy własnych tego banku i posiadany współczynnik wypłacalności, które to wymogi – zgodnie z proponowanymi poniżej zmianami - będą musiały spełniać pozostałe banki.

Wprowadzenie w projekcie rozporządzenia w odniesieniu do BGK odrębnych uregulowań niż ma to miejsce w stosunku do innych banków uzasadnione jest jego szczególnym statusem. Bank ten działa na mocy ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o Banku Gospodarstwa Krajowego* (Dz. U. Nr 65, poz. 594, z późn. zm.) a do jego podstawowych celów należy wspieranie rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego. Stąd też w przepisach niniejszego projektu zrezygnowano w stosunku do BGK ze stosowania dodatkowych kryteriów oceny jego kondycji finansowej. Potencjał ekonomiczny banku powala mu na przyjmowanie lokat o jakich mowa w projekcie rozporządzenia. Ponadto za najistotniejszą kwestię w kontekście bezpieczeństwa lokat, należy uznać ustawowe zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania BGK, poprzez zawarte w art. 3 ustawy o *Banku Gospodarstwa Krajowego* odwołanie do art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – *Prawo upadłościowe i naprawcze* (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361, z późn. zm.) oraz w szczególności wskazanie w ust. 4 w art. 3, że w przypadku likwidacji BGK, jego mienie i zobowiązania przejmuje z dniem likwidacji Skarb Państwa.

Dlatego też w § 7 zaproponowano nowe brzmienie ust. 5, które uwzględnia możliwość lokowania nadwyżek FUS w formie depozytów u Ministra Finansów oraz w formie lokat w BGK.

Jednocześnie proponuje się zmianę § 7 ust. 6 rozporządzenia poprzez umożliwienie lokowania nadwyżek FUS w bankach, których fundusze własne wynoszą co najmniej 50 mln euro. Pozwoli to na zwiększenie liczby banków spełniających wymogi formalne umożliwiające przyjmowanie depozytów funduszy. Według stanu na koniec 2010 r. dotychczasowe limity funduszy własnych ograniczały ilość banków do ok. 22 spełniających kryteria zapisane w rozporządzeniu. Zmiana limitu funduszy własnych spowoduje, że wymogi rozporządzenia spełniać będą ok. 32 banki. Jednocześnie zróżnicowanie wysokości lokat i powiązanie ich maksymalnej wysokości z wartością funduszy własnych, pozwoli na dostosowanie wysokości lokat do potencjału ekonomicznego poszczególnych banków. Tym samym uzależnienie maksymalnego poziomu lokat od wartości funduszy własnych poprawi ochronę bezpieczeństwa lokowanych środków. Rozwiązanie to umożliwi ponadto zwiększenie, w stosunku do obecnie obowiązującego poziomu, kwot lokat w największych bankach,

co w efekcie wpłynie na lepszą alokację krótkoterminowych nadwyżek FUS i środków FEP. Należy pamiętać, że nadwyżki środków FUS kumulują się jedynie w ciągu kilku dni w miesiącu, w okresie opłacania składek przez dużych płatników.

Obecnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych upoważniony jest do zawierania lokat ze środków funduszy w kwocie nieprzekraczającej 150 mln euro. Relacja maksymalnej kwoty pojedynczej lokaty do uzyskiwanych w tym okresie wpłat ze składek na ubezpieczenia społeczne na poziomie kilku miliardów złotych powoduje konieczność ulokowania środków w wielu bankach, co ogranicza możliwość uzyskiwania atrakcyjnego oprocentowania lokat. Proponowana w tym zakresie zmiana (§ 7 ust. 7) umożliwiłaby zawarcie pojedynczej lokaty na równowartość 50 mln euro, jeżeli fundusze własne banku nie przekraczają 100 mln euro lub 150 mln euro, jeżeli fundusze własne banku nie przekraczają 1 mld euro, oraz 500 mln euro, jeżeli fundusze własne banku przekraczają 1 mld euro.

Ponadto, w celu poprawy bezpieczeństwa lokowanych środków, obok kryterium wysokości funduszy własnych banku, w projekcie rozporządzenia proponuje się wprowadzenie dodatkowego kryterium uzależniającego dopuszczalny maksymalny limit lokat od kondycji finansowej banku, jakim byłby współczynnik wypłacalności. W związku z tym w projekcie rozporządzenia proponuje się zmiany w § 7 ust. 6 i 7 oraz dodanie nowego ust. 7a. Zmiany te określać będą generalną zasadę, że współczynnik wypłacalności banku, w którym dokonywane będą lokaty nadwyżek, musi wynosić co najmniej 8%. W przypadku banków których współczynnik ten jest mniejszy od 10%, maksymalną dopuszczalną kwotę lokaty korygować się będzie arbitralnie ustalonym mnożnikiem 0,5, natomiast jeśli będzie wynosić co najmniej 10%, kwotę lokaty korygować się będzie również arbitralnie ustalonym mnożnikiem 0,8. Natomiast jeśli współczynnik ten jest większy od 12%, maksymalna kwota możliwa do ulokowania jest równa kwocie limitu wynikającego wyłącznie z poziomu funduszy własnych banku, o których mowa w § 7 ust. 7.

Ponadto w § 7 zaproponowano również dodanie przepisu ust. 7b i 7c, które określać będą, że banki ubiegające się o depozyty z nadwyżek będą przekazywać Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych informację o wysokości funduszy własnych oraz współczynnika wypłacalności za poprzedni kwartał kalendarzowy. Natomiast banki, w których już są lokowane nadwyżki, nie później niż do końca pierwszego miesiąca kwartału kalendarzowego przedkładać będą Zakładowi informacje o wysokości funduszy własnych oraz współczynnika wypłacalności za poprzedni kwartał kalendarzowy.

Wejście w życie rozporządzenia umożliwi, dzięki wzrostowi ilości podmiotów konkurujących o lokaty, zwiększenie efektywności lokowania nadwyżek, jednakże realne oszacowanie tego efektu jest trudne. Jednocześnie utrzymane zostanie bezpieczeństwo lokowanych środków.

Proponuje się, by przepisy niniejszego rozporządzenia weszły w życie pierwszego dnia kwartału następujące po kwartale ogłoszenia. Wyznaczenie tak określonego terminu wejścia w życie wynika z faktu, że ZUS i banki będą potrzebować czasu na przygotowanie się do obsługi informacji dotyczącej wysokości funduszy własnych oraz współczynnika wypłacalności, zaproponowano, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie pierwszego dnia kwartału następującego po kwartale ogłoszenia.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z 2009 r. Nr 42, poz. 337 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622 i Nr 161, poz. 966) projekt rozporządzenia został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W trakcie prac nad projektem do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej nie wpłynęły zgłoszenia podmiotów zainteresowanych pracami nad projektem w trybie ww. ustawy.

Ocena Skutków Regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie:

Zakres podmiotowy regulacji obejmuje Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Emerytur Pomostowych, Komisję Nadzoru Finansowego, Bank Gospodarstwa Krajowego oraz pozostałe banki mające siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Konsultacje społeczne:

Projekt został przekazany partnerom społecznym biorącym udział w pracach Zespołu Trójstronnej Komisji do spraw ubezpieczeń społecznych, Radzie Nadzorczej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Komisji Nadzoru Finansowego, Narodowemu Bankowi Polskiemu, Rzecznikowi Ubezpieczonych oraz Związkowi Banków Polskich.

Do przedmiotowego projektu uwagi zgłosiły następujące podmioty:

- Związek Banków Polskich - wskazywał na arbitralność decyzji ustawodawcy w zakresie wyznaczonych w projekcie współczynników wypłacalności oraz na zmianę sytuacji poszczególnych banków, w których dotychczas FUS dokonywał lokat. Ponadto wskazywał za nieuzasadnione traktowanie BGK w sposób odrębny niż inne banki.
- Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych - wskazywało na konieczność sporządzenia szacunków finansowych w zakresie wpływu proponowanych rozwiązań na zwiększenie efektywności lokowania nadwyżek FUS.

Komisja Krajowa ZSZZ „Solidarność” w przekazanej decyzji Prezydium nie zgłosiła uwag do projektu.

3. Analiza wpływu projektowanego rozporządzenia na:

a) sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Proponowana zmiana zwiększy efektywność lokowania krótkookresowych nadwyżek FUS i FEP. Skutki finansowe dla obu funduszy będą pozytywne, jednakże realne oszacowanie tego efektu jest trudne. Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

b) rynek pracy

Brak wpływu na rynek pracy.

c) konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Brak faktycznego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw (banków). Prowadzona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych polityka lokacyjna nadwyżek FUS i środków FEP nie prowadzi do koncentracji krótkoterminowych lokat w największych bankach, a rozporządzenie poszerza jeszcze listę banków, w których potencjalnie mogą być zakładane lokaty. Zmiana rozporządzenia nie wpłynie na stabilność i płynność poszczególnych instytucji sektora bankowego, ze względu na relatywnie niskie kwoty lokat i krótki termin ich zapadalności. Możliwość nieograniczonego lokowania nadwyżek FUS i środków FEP w BGK, podobnie jak w chwili obecnej, nie wpłynie na inne podmioty sektora.

d) sytuację i rozwój regionalny

Brak wpływu na sytuację i rozwój regionalny.